

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

Микола СТУПНІК

2026 р.

ПРОГРАМА

фахового іспиту для здобуття ступеня бакалавра за іншою спеціальністю, які
вступають на основі вже здобутого ступеня бакалавра
за спеціальністю D8 Право

Кривий Ріг
2026 р.

Програму склали:

1. Доктор юридичних наук, професор Юсупов В. А.
2. Кандидат юридичних наук, доцент Ченшова Н. В.
3. Кандидат юридичних наук, доцент Величко Д. М.

Узгоджено на засіданні кафедри права
Протокол № 9 від 14 квітня 2026 р.

Завідувач кафедри

Валерій ЮСУПОВ

Узгоджено на засіданні вченої ради
факультету економіки та управління бізнесом
Протокол № ____ від ____ квітня 2026 р.

Голова вченої ради
факультету економіки
та управління бізнесом

Юлія КАШУБІНА

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

_____ Микола СТУПНІК

« ____ » _____ 2026 р.

ПРОГРАМА

фахового іспиту для здобуття ступеня бакалавра за іншою спеціальністю, які
вступають на основі вже здобутого ступеня бакалавра
за спеціальністю D8 Право

Кривий Ріг
2026 р.

Програму склали:

1. Доктор юридичних наук, професор Юсупов В. А.
2. Кандидат юридичних наук, доцент Ченшова Н. В.
3. Кандидат юридичних наук, доцент Величко Д. М.

Узгоджено на засіданні кафедри права
Протокол № 9 від 14 квітня 2026 р.

Завідувач кафедри

Валерій ЮСУПОВ

Узгоджено на засіданні вченої ради
факультету економіки та управління бізнесом
Протокол № ____ від ____ квітня 2026 р.

Голова вченої ради
факультету економіки
та управління бізнесом

Юлія КАШУБІНА

ЗМІСТ

стор.

1.	Вступ	4
2.	Перелік дисциплін, що виносяться на фаховий іспит	4
3.	Порядок проведення фахового іспиту	4
4.	Перелік тем та питань з дисциплін, що виносяться на фаховий іспит	5
5.	Критерії оцінювання тестових завдань різних рівнів складності	8
6.	Рекомендована література для підготовки до фахового іспиту	9

1. ВСТУП

Мета фахового іспиту – виявлення та оцінка рівня підготовки до навчання за скороченим терміном в університеті за ступенем вищої освіти бакалавр та відбір осіб, які за рівнем знань та вмінь відповідають можливості навчання з другого курсу спеціальності D8 Право.

Завдання фахового іспиту – встановити фактичну відповідність рівня знань вступника загальному обсягу знань, які отримують студенти спеціальності D8 Право під час навчання на першому курсі.

Вимоги до здібностей і підготовленості вступників.

Вступник на навчання за освітнім ступенем бакалавр за спеціальністю D8 Право повинен показати навички аналітичної роботи з фактажем історико-правового процесу; вміти аналізувати норми національного і міжнародного законодавства, соціальну природу державно-правових явищ; надавати правильну оцінку стану розвитку окремих державно-правових явищ та держави і права в цілому; аналізувати ретроспективи та прогнозувати перспективи їхнього розвитку у майбутньому.

Вступник повинен розуміти процес походження держави і права та його відображення у теоріях і концепціях; поняття держави як багатогранного явища, її ідентифікацію за основними ознаками; типологію держав і правових систем; підстави класифікації національних правових систем; закономірності формування, розвитку і взаємодії основних правових сімей сучасності, їх характерні риси; загальне і відмінне у міжнародному та національному праві; розуміти взаємозв'язок та взаємодію цих правових систем на сучасному етапі; усвідомлювати соціальну значущість майбутньої професії; бути нетерпимим до корупційної поведінки; поважно ставитися до права й закону; володіти достатнім рівнем професійної правосвідомості; бути здатним вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень; компетентно використовувати на практиці отримані уміння і навички в організації дослідницьких робіт, в управлінні колективом; кваліфіковано тлумачити нормативно-правові акти; давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності; кваліфіковано проводити наукові дослідження в галузі права; ефективно здійснювати правове виховання.

2. ПЕРЕЛІК ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВИЙ ІСПИТ

На фаховий іспит за ступенем вищої освіти бакалавр виносять дисципліни юридичного спрямування, які б продемонстрували можливість його навчання з другого курсу підготовки бакалавра зі спеціальності D8 Право.

3. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Фаховий іспит проводиться в письмовій формі у відповідності з нормами чинного законодавства, Правилами прийому до Криворізького національного університету та Положенням про організацію прийому на навчання до Криворізького національного університету у формі тестування за білетами. Для проведення фахового іспиту створюється фахова атестаційна комісія. Білет фахового іспиту для вступників факультету економіки та управління бізнесом Криворізького національного університету містить 24 тестів з кожної дисципліни. Час тестування – 120 хвилин.

Під час складання фахового іспиту забороняється користуватися мобільними телефонами, іншими допоміжними засобами та будь-якими літературними джерелами.

4. ПЕРЕЛІК ТЕМ ТА ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВИЙ ІСПИТ

4.1. Теорія держави та права

Держава. Поняття і види влади. Особливості державної влади. Поняття й ознаки держави. Основні теорії походження держави. Поняття функції держави та їх класифікація. Поняття форми держави. Класифікація держав за їх формою. Основні форми правління. Поняття, ознаки та види монархій та республік. Форми державного устрою. Поняття та ознаки унітарної держави, федерації, конфедерації та імперії. Державно-політичні режими. Ознаки демократії. Поняття і ознаки правової держави.

Право та законодавство. Поняття та види соціальних норм. Співвідношення та взаємовплив права і моралі. Поняття та ознаки права. Право як суспільне явище (об'єктивне право) і як конкретне повноваження особи (суб'єктивне право). Функції права. Джерела (форми) права. Поняття системи права. Галузі, інститути та норми права. Види норм права. Поняття та види нормативно-правових актів. Співвідношення права та закону. Види підзаконних актів. Поняття та види систематизації нормативно-правових актів.

Правовідносини та правопорушення. Поняття правовідносин. Структурні елементи правовідносин. Юридичні факти як підстава виникнення, припинення та зміни правовідносин. Правомірна і неправомірна поведінка. Поняття, причини і види правопорушень. Поняття, цілі, види і підстави юридичної відповідальності. Обставини, що виключають юридичну відповідальність.

4.2. Історія держави та права України

Державність і право Київської Русі. Витоки української державності і права. Виникнення княжої держави – України-Русі. Теорії походження Київської Русі, їх характеристика і оцінка. Організація і структура державного апарату Київської Русі. Загальна характеристика джерел права Київської Русі. Походження, основні редакції та списки Руської Правди.

Галицько-Волинська державність і право. Утворення та розвиток Галицько-Волинської держави. Суспільний лад. Державний устрій. Джерела та характерні риси права.

Державний лад і право на українських землях у складі Великого князівства Литовського, Польського королівства та Речі Посполитої. Державно-правовий лад на українських землях у складі Великого князівства Литовського. Державно-правовий лад на українських землях у складі Польського королівства. Державно-правовий лад на українських землях у складі Речі Посполитої. Магдебурзьке право в Україні (XIV – XIX ст.).

Відродження української державності і права в середині XVI-XVIII ст. Організація і діяльність Запорізької Січі. Створення Української козацької держави у період народно-визвольної війни (1648 – 1654 рр.).

Державний лад і право на західноукраїнських землях в складі Австрії та Австро-Угорщини (1772-1918 рр.). Приєднання західноукраїнських земель Австрією та його історико-правова характеристика. Державний лад у Галичині і Буковині до середини XIX століття. Утворення Австро-Угорщини: причини та умови. Державний лад у Галичині, Буковині та Закарпатті в другій половині XIX століття.

Державний лад і право на українських землях в складі Російської імперії (1783-1917 рр.). Передумови і характеристика реформ другої половини XIX ст. в Росії та в Україні. Судова система за Статутами Зміни в цивільному і кримінальному судочинстві. Реорганізація прокуратури та заснування адвокатури. Особливості здійснення судової реформи 1864 р. в Україні.

Відновлення української державності (1917-1920 рр.). Українська Народна Республіка за Центральної Ради (березень 1917 р. – квітень 1918 р.). Українська держава за гетьмана П. Скоропадського (квітень – листопад 1918 р.). Українська Народна Республіка в період Директорії (листопад 1918 р. – листопад 1920 р.). Розпад Австро-Угорської імперії і проголошення ЗУНР.

Державно-правовий лад на українських землях у складі Польщі, Румунії та Чехословаччини після першої світової війни. Правові основи входження Західної України до складу УРСР. Правові засади входження Північної Буковини до складу УРСР. Правові засади входження Закарпаття до складу Чехословаччини.

Боротьба за встановлення української суверенної державності на західноукраїнських землях напередодні і в роки другої світової війни (1939-1945 рр.). Виникнення та діяльність українських національно-патріотичних організацій (УВО, ОУН і ін.). Утворення Русинсько-української народної ради. Автономія Карпатської України. Проголошення державної незалежності Карпатської України. Конституція 1939 р. Проголошення у Львові «Акту відновлення Української Держави» (30 червня 1941 р.). Утворення Української повстанської армії. Боротьба проти загарбників.

Встановлення радянської державності і права в Україні. Встановлення радянської державності і права в Україні (1917 – 1945 рр.). Радянська державність і право в Україні (1946 – 1991 рр.).

Проголошення та розбудова незалежної української держави. Розпад Союзу РСР та відродження незалежної соборної Української держави. Державність і право України в умовах незалежності (1991 – 2018 рр.).

4.3. Конституційне право України

Основи конституційного права України. Україна - суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Декларація про державний суверенітет України. Акт проголошення незалежності України. Референдум 1 грудня 1991 року. Правонаступництво України. Основні етапи конституційного процесу в Україні 1991-1996 рр. Конституція України - Основний закон держави. Порядок внесення змін до Конституції України. Конституційна форма правління, державного устрою і політичного режиму України. Державні символи України. Адміністративно-територіальний устрій України. Статус Автономної Республіки Крим. Правовий статус національних меншин. Законодавство про мови в Україні.

Громадянство. Поняття громадянства та підданства. Біпатриди та апатриди. Порядок та підстави набуття громадянства України. Порядок та підстави припинення громадянства України. Порядок вирішення питань, які стосуються громадянства України. Правовий статус іноземця і особи без громадянства в Україні.

Права, свободи і обов'язки людини і громадянина. Система конституційних прав людини в Україні. Поняття невід'ємних прав людини. Сучасні міжнародно-правові стандарти в галузі прав людини. Загальна Декларація прав людини. Єдність прав і обов'язків, неприпустимість зловживання правами і свободами, гарантованість прав і свобод, взаємна відповідальність держави і громадянина.

Громадянські (особисті) права людини і громадянина. Право людини на життя, повагу до її гідності, свободу та особисту недоторканність. Принцип презумпції невинуватості і право на судовий захист. Недоторканність житла. Таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Свобода пересування та вільний вибір місця проживання. Поняття свободи світогляду і віросповідання. Зміст принципу відокремлення церкви від держави та школи від церкви. Поняття свободи думки і слова. Право на інформацію. Захист державної й комерційної таємниці.

Політичні права. Право на свободу об'єднання в політичні партії та громадські організації. Види об'єднань громадян в Україні. Особливості правового статусу молодіжних та дитячих громадських організацій. Право громадян на проведення зборів, мітингів, походів та демонстрацій та його юридичні гарантії. Право на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Конституційні соціальні, економічні та культурні права людини і громадянина. Конституційне закріплення права на освіту. Обов'язковість отримання повної загальної середньої освіти. Права та обов'язки учнів. Конституційне закріплення права на достатній життєвий рівень. Право на працю. Юридичні гарантії конституційного права на охорону здоров'я. Конституційне закріплення права на житло. Конституційний захист сім'ї, материнства та дитинства. Конвенція про права дитини.

Конституційні обов'язки громадян України. Порядок призову на військову службу та її проходження. Відстрочки від призову. Альтернативна служба.

Вибори і референдуми. Безпосередня й представницька демократія та їх основні форми. Поняття референдуму. Предмет, порядок призначення та проведення Всеукраїнського та місцевих референдумів. Види виборчих систем. Принципи виборчого права. Порядок підготовки та проведення виборів.

Система органів державної влади в Україні. Принцип поділу державної влади в Україні. Склад, правовий статус і повноваження Верховної Ради України. Правовий статус народного депутата. Підстави і порядок дострокового припинення повноважень Верховної Ради України і Народного депутата України. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Рахункова палата. Порядок роботи Верховної Ради України. Законодавчий і бюджетний процес в Україні.

Правовий статус Президента України та його повноваження. Порядок обрання, підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України. Рада національної безпеки і оборони України.

Правовий статус і повноваження Кабінету Міністрів України. Склад і порядок формування Кабінету Міністрів України. Міністерства та інші центральні органи державної виконавчої влади. Повноваження та порядок формування місцевих державних адміністрацій. Система та повноваження місцевих органів державної виконавчої влади.

Поняття про місцеве самоврядування. Територіальні громади. Органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи. Міський, селищний, сільський голова.

Судова влада в Україні. Конституційний суд України - єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. Система та повноваження судів загальної юрисдикції в Україні. Основні принципи судочинства в Україні. Порядок розгляду справ у судах.

Система правоохоронних органів в Україні, їх основні завдання. Правовий статус та функції прокуратури України. Правовий статус міліції, Служби безпеки України. Права та обов'язки співробітників поліції та інших правоохоронних органів. Поняття оперативно-розшукової діяльності. Правовий статус та завдання адвокатури

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ РІЗНИХ РІВНІВ СКЛАДНОСТІ

Критерії оцінювання тестових завдань різних рівнів складності існують для встановлення можливості почати здобуття освіти абітурієнтами разом зі студентами другого курсу, а фактично продовжити її здобуття на базі компетентностей знань, вмінь і навичок, набутих ними під час навчання за іншою спеціальністю, шляхом неформальної освіти, інформальної або іншим шляхом.

Завдання поділені на три рівні складності з метою організації конкурсного відбору за умови виникнення такої потреби. Рівні складності відповідають глибині та системності знань абітурієнтів.

1 рівень визначає наявність у абітурієнтів базових знань з юридичної науки, володіння термінологією, знання переліку державних органів, найважливіших строків та термінів...

2 рівень передбачає наявність у абітурієнта більш глибоких, порівняно з першим рівнем, знань у сфері юриспруденції. Зокрема, знання значень юридичних термінів та визначень, компетенцій державних органів та процедур, що в них застосовуються, необхідних строків та термінів, що мають юридичне значення...

3 рівень передбачає наявність у абітурієнта ґрунтовних знань у сфері юриспруденції та вміння їх застосовувати. Зокрема, вплив значень юридичних понять на хід справи, розподіл компетенцій між державними органами та конкуренції між ними у юридичній сфері, вплив строків і термінів на результат вирішення юридичної справи та альтернативні дії у результаті їх спливу.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ІСПИТУ

1. Петришин О. В. Загальна теорія права : підручник. Харків : Право, 2025. 576 с.
2. Машков А. Д. Теорія держави та права : підручник. Київ : Алерта, 2024. 452 с.
3. Крестовська Н. М., Матвеева Л. Г. Теорія держави і права : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2022. 584 с.
4. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник. Київ : Алерта, 2021. 528 с.
5. Трофанчук Г. І. Історія держави і права України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2024. 608 с.
6. Історія держави і права України : навч. посіб. / В. Боняк та ін. Дніпро : ДДУВС, 2024. 208 с.
7. Тетарчук І. В. Історія держави та права України : навч. посіб. для підготовки до іспитів. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 214 с.

8. Єрмолаєв В. М. Історія держави і права України : підручник. Харків : Право, 2021. 472 с.
9. Конституційне право : навч. посіб. / Д. Терлецький та ін.; за заг. ред. Д. Терлецького. Одеса : Фенікс, 2023. 584 с.
10. Качурінер В. Л. Конституційне право України : навч.-метод. посіб. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 258 с.
11. Бабін І. І., Білоскурська О. В. Конституційне право : навч.-метод. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 240 с.